

de SURINOEMER

pen? DWARSNUMMIER
spoor 2a

AANBIEDINGENBOEKJE

kra

0406.0097

1.99

acties & ideeën

op van duizer

A

ESSOIRES d

Tekst Monique Montanus

s liefde voor
e drummen

mijn

890

EXTRA
ZOMER
EDITIE

iedere
zondag
OPEN

DAA

da

ONMOGELIJKE HOER

WATOU (B)

Op 23 en 24 juli bezocht een kleine Surinaams/Nederlandse delegatie de Poëziezomer in het West-Vlaamse dorpje Watou (www.poeziezomerswatou.be). Op dit jaarlijks terugkerende evenement worden gedichten en beeldende kunst gecombineerd op ongebruikelijke locaties, zoals op het kerkhof, in stallen en schuren. De zomer van 2008 is een eerbetoon aan de eerder dit jaar overleden Vlaamse dichter Hugo Claus. Zijn op band opgenomen stem klonk vanuit menig varkenskot. Maar Watou is niet alleen bijzonder door haar Poëziezomer, maar ook door haar geografische ligging. Het omringende weelderige heuvelland vormde het schouwtoneel waarop zich tussen 1914 en 1918 de bloedigste veldslagen uit de menselijke geschiedenis hebben afgespeeld. 'Flanders Fields' is voor de luttele nog levende Britse oorlogsveteranen, de 'Tommy's', gewijde grond. Voor het vluchtige oog biedt het huidige landschap een vredige aanblik, maar menig boer stuit bij zijn landarbeid nog op destijds verloren wapentuig. De gelaagdheid van de velden inspireerde Hugo Claus en –38 jaar later– Kurt Nahar tot gedichten met frappante overeenkomsten. Het thema van de 28e Poëziezomer: 'DAT DE VERTE NABIJER DAN OOIT WAS' blijkt ook hier in meerdere opzichten van toepassing.

KON NANGA GO / KOMEN EN GAAN (EXPO)

ArtRoPa (www.artropa.nl) is het door het Centrum Beeldende Kunst Rotterdam geïnitieerde uitwisselingsproject tussen kunstenaars uit de zustersteden Paramaribo en Rotterdam dat tot 2010 zal voortduren. Sinds november 2007 verbleven Rotterdamse kunstenaars voor korte of langere tijd in Suriname. Op haar beurt bood het Rotterdamse CBK Surinaamse kunstenaars de gelegenheid om een periode in de gastateliers van het Rotterdamse kunstenaarsinitiatief DUENDE te verblijven. Na George Struikelblok en Hedwig (Plu) de la Fuente is het nu de beurt aan de beeldend kunstenaars Steve Ammersingh en Kurt Nahar. Eind juni arriveerden zij in Rotterdam voor hun werkbezoek van drie maanden, dat afgesloten zal worden met een overzichtsexpositie van het hier gemaakte werk. Vanaf 29 augustus is hun presentatie te zien in het Centrum Beeldende Kunst/RECHTSACHTER. De tentoonstelling wordt op vrijdag 29 augustus 2008 om 17.00 uur geopend en is vervolgens nog te bekijken tot en met zondag 14 september 2008 (www.cbk.rotterdam.nl)

HUGO CLAUS

IN FLANDERS FIELDS (1970)

De grond is hier het vetst
Zelfs na al die jaren zonder mest
zou je hier een dodenprei kunnen kweken
die alle markten tarf.

De Engelse veteranen worden schaars.
Elk jaar wijzen zij aan hun schaarsere vrienden:
Hill Sixty, Hill Sixty One, Poelkapelle.

In Flanders Fields rijden de maaldorsers
steeds dichtere kringen rond de kronkelgangen
van verharde zandzakken, de darmen van de dood.

De boter van de streek
smaakt naar klaprozen.

nu
een laatste groet aan hugo claus

de wuivende maisvelden

lijks naast mij

over slagvelden zigzag door de tijd

raast geen bom, maar de TomTom

waar velen velen

van vlaanderen

het vlakke land

gewikkeld in de vette mest

in hemels gebakken

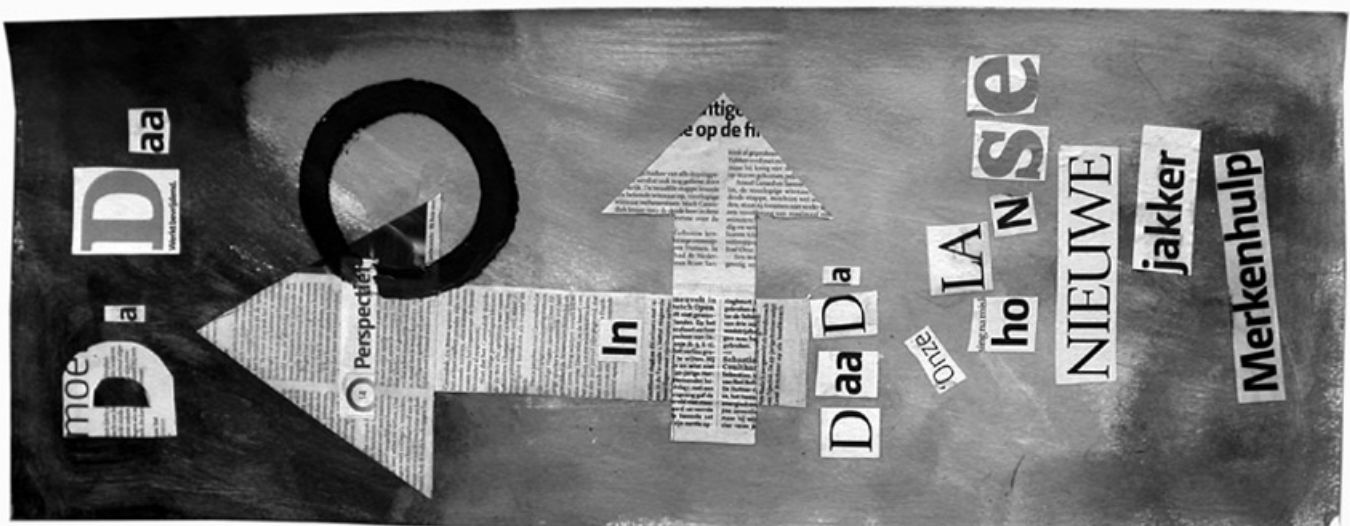
oetzete oetzete

huid en nagels

KURT NAHAR

WATOU

(snijp ogun naa epo)

ARNOLD SCHALKS

ENG

want het leven is ook in mij.

Ik raak ernstig beklemd
in de overdaad
van niks.

en te schrijven
over de doden
niet altijd te rijmen
verzoek mij
nooit de pijn
zullen

is niet gewoon

de ene voet

mijn gevoelens

voor de andere zeggen
maar een fikse poot
tussen de deur van
een welwillend
hardhorende.

van rechts naar links
onderste boven
van achter naar voren
regels na regels

Al dichtend dien ik

hoe ik schrijven wil

de kous te krimpen

schrijven

als een Spaanse laars
te sluiten om de kuit

ik wil

van het vers

DICHTEN

de mal te kraken en
de vrije loop te bieden
aan wat er toe doet.

KURT NAHAR

KURT NAHAR

IK WIST HET

dialogoog tussen man en vrouw

(vr) ik wist het
(m) je weet niks

(m) ik ga even naar mijn
moeder

(vr) ik wist het
(m) je weet niks

(vr) waarom bel je me
niet??????
(m) ik heb geen beltegoed

(vr) ik wist het
(m) je weet van niks

(m) ik kom 10 minuten laat
(vr) ik wist het
(m) je weet van niks

[KRIN KRIN]

ARNOLD SCHALKS

BLIK / De blik van de primate had makkelijk praten: de lenspomp van mijn huidig hyper-oog houdt me ternauwernood vlot / gunt de pointe een halveringstijd van een slordige tel / menige boodschap valt door de mand van het opgefokt raster / in de pixel hijgt de kleur na van het van kleur verschieten / in de punt verslikt zich de taal.

RENÉ ANDRÉ DE ROOY (MARCEL DE BRUIN)

DAGORDER

Geef dit land toch niet over
Wij zijn nog niet
Allen dood
Al lijkt het bijwijlen somber
Ons hart blijft heroïsch
En groot
Geef het niet over
Verman u!
Bezie het beminde bezit
Het erfdeel van onze vaders
Is dit
Zij en ik de felle
Rebellen
Wij zwaaien geen
Witte vlag
Maar verbeiden
Hardnekkig, verbeten
De trotse bloedeigen dag
Geef het niet over
Sta recht!
Kerf uit uw wonden de etter
En vecht!

Paramaribo 1968

FELIX RENÉ DE ROOY

SWITI SRANANG, JIJ LEVE LANG

Ik ben een nomade met Surinaams
bloed in mijn aders.

Op zoek naar een zegen, een loflied
voor het land van mijn oermoeders en
voorvaders.

Sranang, buitenechtelijk kind van
genetisch verankerde kolonials.

De schaduw van haar jeugd in
verkankerde geschiedenis verborgen
in vaderlandse analen. Verloederling
na koloniaal gewin liet haar een
erfenis van ontkende pijn, opgeslagen
in stoffige archieven van het nationale
onderbewustzijn.

Op Koninginnedag, gekocht op een
gracht, een oud gebonden boek.

De omslag zwart, in goud de
vaderlandse leeuw.

Op de rug in Roman Bold: Ons
koninkrijk in Amerika.

In de verse nadagen van Jodenhaat
opgedragen aan Hare Koninklijke
Hoogheid Prinses Juliana, later de
schatrijke dementerende "Mater
Regina".

*"Een gruwelijke oorlog zette de
wereld in vuur en vlam, in haat en
nijd; maar goddank bleef de west
voor oorlogshandelingen gespaard.
Maar geheel als voorheen kwam
het overzeese gebied toch niet te
voorschijn toen het vuren werd
gestaakt. Ook daar was een beroering
door de geestesgesteldheid gegaan.
Zou hierdoor de onzichtbare band*

*gevaar lopen? Ik kan het niet
aannemen, van beide kanten niet! Dit
neer te schrijven wekt de gedachte
op aan twee machten die tegenover
elkaar staan. En zo mag het toch
niet zijn; niet tegenover, maar naast
elkaar. En als het dan onmogelijk
is om eensgezind overeenkomst
te verkrijgen, waarom dan niet
ondanks het onderling verschil?
West-Indie! Vergeet nooit, dat toen
het moederland bezet was, God u
het voorrecht schonk in volle vrijheid
een stuk koninkrijk te zijn en te
blijven! Nederland! Vergeet nooit,
dat gedurende vijf donkere jaren in
Suriname en op elk der Curacaose
eilanden onze vlag fier kon blijven
wapperen, veilig in de hoede van
onze Westindische landgenoten!"*

M. J. barones van Heemstra. 1947.

Veiligheid en Vrijheidsnijd ten spijt
ging de profetie van de barones in
het poldermodel verloren.

Het Trojaanse paard "Onafhankelijk-
heid" in Den Haag in grote haast
gebreed, veroorzaakt een Bijbelse
Exodus van Surinamers naar het kille
koninkrijk.

Geef ons heden onze uitkering,
zwarte scholen, voetbalhelden,
breakdance op een oud refrein:
"Wier Neerlands bloed door de
aderen vloeit, van vreemde smetten
vrij."

Onafhankelijkheid heeft Nederland
niet echt bevrijd van haar erfelijke
smet Suriname, geschreven met het
bloed van slavernij.

Koloniale melancholie en politieke
hypocrisie paraderen in etnische
couture op de digitale catwalk zij aan
zij.

Sranang, het zwarte geraamte
dat rammet aan de Nederlandse
schatkist.

Het volk in nood wil werk en brood.

De euforie onafhankelijkheid bleek
van korte duur met de noodlottige
kater van corrupte politici en militaire
dictatuur.

De Surinaamse regering nu
democratisch failliet met de handen
in de haren.

Op overbevolkte ministeries zitten
onderbetaalde ambtenaren op hun
blaren en het Surinaamse volk ligt
zonder onderwijs, gezondheidszorg
of sociale zekerheid, te pinaren
onder de versleten lappendeken
onafhankelijkheid.

Suriname, de buitenechtelijke

erfzonde van vader Nederland.

Haar Genesis op haar huid gebrand.

Bruid op haar huwelijksnacht

aangerand in een bloederige

travestie van Afrikaanse polygamie
door calvinistisch racisme bevrijd van
de tirannie der monogamie.

Suriname heeft de universele mens
gebaard uit pijn en zaad uit Amerika,
Afrika, Azië en Europa.

Als Assepoester is zij verstoten,

door haar vader misbruikt, uitgebuit,

vernedert en mismaakt. Aan haar

wieg waar geen beschermengel

waakte, maar de vloek van de

voorouders haar noodlot braakte.

(>>>>)

ARMANDO

armando (1929) / beeldend kunstenaar, schrijver, dichter, violist, theatermaker

HET ETTER HET ETTER (1960)

hoe de wond zich de weg baant door de wulpse
oude vrouwen hoe diep hoe diep
het etter met een muts op naar de mannen
het etter het jagende etter

door de kamers door de kamers door
alle hokken en stallen door alle lege
huizen de lichamen der mannen de lege
geweren de lege lichamen de mannen
door hun hart door hun ijzerharde hart

A STOF A STOF
a fas' fa soro boro psa den kras'
owru tanta o dipi o dipi
a stof di weri wan musu sor' den man
a stof a stof d'e lon
psa den kamra-kamra psa
ala den pen psa ala den sosu
oso den skin f' den man den leygi
gon den leygi skin den man
boro psa den ati, den tanga-isri ati

vertaling sranan: steve ammersingh

(>>>)

'Verworpen vaderland' de
profetische vloek uit mijn vaders
postuum gepubliceerde boek.

"Vaderland, geboortegrond, ik
heb mij van je losgerukt. Ik heb je
verworpen en ik zal je beledigen en
beschimpen zodat je mij eeuwig zult
haten. Nimmer keer ik tot je terug. Ik
stel mij nimmermeer bloot aan jouw
bezoedeling en besmetting, aan
verminking en deernis, en aan een
voortijdige dood. Het vaderland is
een kwaadaardig beest. Laat wie het
anders willen het hoofd niet opheffen.
Laat hem niet rechtop willen staan.
Laat hem nimmer zeggen: "Luku mi
ede-mi ta tja hem na hei" Kijk naar
mijn hoofd, ik heb het trots geheven.
Laat hem nimmer prevelen: "Haika mi
stem". Luister naar mijn stem "

René de Rooy. 1973

Van stem van een kind de vloek
van de vader transformeren?
Een nieuwe liturgie componeren om
de beschimppte voorouders te eren?
Suriname ik zoek voor jou een
verjaardagslied met nieuwe hoop voor
oud verdriet.
Een tegengif voor een wanhopige
profetie.

Dat de kracht van je "Kra" je litteken
helpt dragen en je met zelfrespect de
toekomst weet uit te dagen.
Dat je als een mythische kankantie

de zorg voor je kinderen blijft
dragen; beschermd tegen de
hebzucht die je om wil zagen.

Switi Sranang, lang zal je leven, in je
genen staat geschreven: wie sterk is
zal overleven in de gloria.
De brug oversteken naar Nirvana.

Amsterdam november 2000

Waakzaam, Warning
Synister, Vroom,
Silent, Stomp,
Omzigtig, Rust,
Strijdhartig, Lynch,
Innocent, Jaja,
Ernst, Getrouw,
Braafheid, Deugdzaam,

Een greep uit het
naamsregister van de
Suriname telefoonids
2007-2008:

SRANEN/SURINAMEN

ARNOLD SCHALKS

DIKHUID

Dikhuid heeft:

1. - mij z'n linkervooronderpoot als opstap aangeboden.
2. - mij met z'n slurf over 't paard getild.
3. - met z'n getetter de oren van m'n ming kopje geluld.
4. - de deur van de porseleinkast uit z'n hengels gelicht.

En vergeten, ho maar!

felix rené de rooy (1952) / filmmaker, theatermaker, schrijver, beeldend kunstenaar, tentoonstellingsmaker 'wit over zwart' (1989), 'de erfenis van slavernij' (2004)

JAN ARENDS

Noiti ete
wan libisma
ben de
di ben abi
wan enkri pisi
fin'saksi doti fu gron

vertaling sranan: steve ammersingh

(1975)

heeft bezeten.
die een korrel aarde
een mens geweest
nog nooit
Er is

jan arends (1925–1974) / schrijver en dichter

MARIEKE VISSER

EVERYTHING
IS NOTHING

ala na noti
efu fava no nyan en
dan watra sa teki en
efu watra no teki en
dan doti a sa tron
doti fu noti
noti na ala

braampunt 1998

marieke visser (1962) / free-lance publiciste,
redactrice de ware tijd-literair en literair
nederland

WIJ GEBRUIKEN UITSLUITEND

MASSIEFHOUT

KURT NAHAR

WANNEER HEB IK HET RECHT?

wanneer heeft mijn stem het recht
jou te vertellen dat die masala slap geworden is

die dawet en de podosiri zoeter zijn dan ooit
die pom tayer mij jeukt tot achter mijn oren
en dat ik die kronto kuku's
niet kan gebruiken om huizen mee te bouwen.
Wanneer heb ik het recht?

te zeggen genoeg is genoeg
en dat mijn maag dit wereld (probleem) product
'alsospaverosa' niet lust.

wanneer heb ik het recht?
wanneer ja wanneer?

rudy bedacht / corly verlooghen (1932) / dichter, schrijver, journalist en muziekpedagoog

CORLY VERLOOGHEN

(RUDY BEDACHT)

DIT WANKEL HUIS (1970)

Hindostanen en Creolen
hebben het gezegd
de laatsten het bevolen
er is een avontuur te vondeling gelegd.

en wij staan onbehulpzaam toe te zien

hoe het bederf invreest
in de huid van 't jonge kind

God had ik maar de macht
een lied te zingen waarnaar men
luistert in dit wankel huis
dat zo gebarsten is en dreigt
omver te vallen in een onverhoedse nacht.

de prakseri bangi/gedachtenbank is een database van surinaamse poëzie die via de website van nieuwsblad de surinoemer kan worden geraadpleegd / doel van dit door arnold schalks beheerde archief is de ontsluiting en verspreiding van de surinaamse poëzie voor een zo breed mogelijk lezerspubliek / de gedachtenbank bevat werk van 52 surinaamse dichters van 1939 tot heden / vanaf 12 mei 2008 wordt elke week een keuze uit het oeuvre van de opeenvolgende dichters aan de database toegevoegd / na 52 weken is de prakseri bangi op vol vermogen / webadres nieuwsblad de surinoemer en de prakseri bangi/gedachtenbank: www.desurinoemer.net

PORIFOTO

Pkin: Fu san ede den bow so hei gebouw?

Owma: Bika den sma feni en moi, mi pkin.

ROTTERDAM (1967)

Kind: Waarom maken ze van die hoge gebouwen?

Oma: Dat vinden de mensen mooi, kind.

cornelis bastiaan vaandrager (1935-1992) / schrijver, dichter, oprichter en redacteur van het avant-gardistisch periodiek 'de nieuwe stijl'

HEI BEZIT VAN EEN BLOKKENDOOS BETEKEN!

KWAME DANDILLO

(PIETER POLANEN)

MODERNA (1973)

Pieter Polanen / Kwame Dandillo (1922-1970) dichter

Ik ben een mens verknocht
aan asphalt en beton
een mens wiens leven loopt
langs eindeloze autobanen

Ik ben een hart dat loopt
of staat met rentevoet en dividend
pal voor mijn huis staat
honderd paardenkracht
maar nergens is een kind dat lacht.

Ik ben een mens doordrenkt van
alcohol en nicotine
een mens wiens dageraad
verlicht wordt door neon
en wiens sukses bepaald wordt
door het aantal megaton.

Ik heb één enkel doel, te jagen
achter koersverschillen
en in mijn huis brandt
tachtigduizend kilowatt
als baken voor het nageslacht
terwijl politiewagens gillen.

Ik ben een man van wieg tot graf
geheel verzekerd
produkt van de moderne tijd
atoomkracht en van zaaklijkheid

Ik ben omringd door logge flatgebouwen
gewrocht van ijzer glas en schokbeton
door nachtclubs volgestampt
met dronken halfnaakte vrouwen
een mens gevangen in
zijn tijd en strijd

NOG GEEN VISIE

C.B. VAANDRAGER

ROTTERDAM - De Surinoemer is een gratis onafhankelijk nieuwsblad dat onregelmatig verschijnt. Het doel van de Surinoemer is de culturele interacties tussen Paramaribo en Rotterdam, die in november 2007 zijn begonnen en tot 2010 zullen voortduren, onder één noemer te brengen. De Surinoemer is een open podium met een nadrukkelijk niet-commercieel oogmerk, dat deelnemende kunstenaars en betrokkenen uit beide steden de ruimte biedt om in woord en beeld over hun werk en ervaringen te publiceren. Zo informeert de Surinoemer de 'thuisbases' in Suriname en Nederland over de voortgang, eigenaardigheden en wetenswaardigheden van het project en alles wat daar direct of indirect mee te maken heeft. De Surinoemer verschijnt in Paramaribo met een beperkte oplage in gekopieerde vorm. Voor de rest van de wereld is de digitale versie beschikbaar op: www.desurinoemer.net

Schalks en Kurt Nahar | **opmaak, eindredactie en webbeheer** Arnold Schalks | **collages** Kurt Nahar | **linosneden** Arnold Schalks | **reproductie en verspreiding papieren Surinoemer in Paramaribo** Alida Neslo | aan dit nummer werkten mee **Steve Ammersingh, Kurt Nahar, Felix de Rooy, Arnold Schalks en Marieke Visser** | reacties, copy of ingezonden brieven aan redactie@desurinoemer.net | de Surinoemer website <http://www.desurinoemer.net>

De Surinoemer is niet gelieerd aan enige etnische groep, politieke beweging of religieuze overtuiging. Het copyright/beeldrecht op de bijdragen berust bij de schrijvers, fotografen of kunstenaars. Niets uit deze uitgave mag geheel of gedeeltelijk worden overgenomen zonder voorafgaande toestemming van de makers. De opname van bijdragen betekent niet noodzakelijk, dat de redactie het met de strekking van de inhoud eens is. Het nieuwsblad de Surinoemer en de bijbehorende Surinoemer website worden financieel ondersteund door de Nederlandse Ambassade in Paramaribo en het Centrum Beeldende Kunst, Rotterdam

ARNOLD SCHALKS

BELEID

Sorry dat ik teruggrijp op uw houdgreep
maar niet iedereen laat zich zomaar vatten
bij kop en kont.
Heeft u bij het wederhoor mijn timbre gestoord?
Heeft de adel van mijn woordkeus u ontriefd?
Is u na afloop van mijn vlucht
niet opgevallen hoe ik van landen weet?
Vandaar meneer de uitsmijter
met enig aandringen
nogmaals mijn vraag:

*"Is uw dichtgesmeten deur dichter
dan een deur die gewoon gesloten wordt?"*

